

ČESKÁ
DEMOGRAFICKÁ
SPOLEČNOST

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

Výchovné styly v rodině – koncepce a možnosti jejich měření

50. výroční konference České demografické společnosti

Ostrava 15. 9 – 17. 9. 2021

Martin Vávra, Jiří Šafr, Magdaléna Gorčíková

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Výchovné styly (VS)

- Koncept VS má svůj původ v psychologii (Diana Baumrind; Eleanor Maccoby a John Martin – rozvíjeno postupně od šedesátých let)
- Označuje zobecnění komplexu elementů – interakcí v rodině, praktik výchovy, vzájemná očekávání členů rodiny atd. – které vytvářejí „klima“ rodiny
- Výchovný styl/klima v rodině lze podle Baumrindové popsat pomocí pozice rodiny na dvou osách:
 1. *emocionální vazba mezi rodiči a dítětem*
 2. *míra kontroly/disciplíny/strukturace jednání uplatňované vůči dítěti* (míru do jaké rodič vyžaduje, očekává a kontroluje zodpovědné jednání dítěte)
- Nejčastěji se v současnosti v rámci této konceptuální tradice rozlišují styly: *autoritativní* (authoritative parenting), *autoritářský* (authoritarian parenting), *permisivní* (permissive/indulgent parenting) a někdy také *nedbající* (neglectful/indifferent parenting)
- V poslední době obnovený výzkumný zájem o třídně podmíněnou podobu rodičovských praktik v souvislosti s popularitou konceptu A. Lareau [2003] výchovný styl *společný rozvoj* (concerted cultivation) a *růst přirozenou cestou* (natural growth).

Výchovné styly – teoretické vymezení

D. Baumrindová [1978] zdůrazňovala tři základní přístupy k výchově:

1. **Autoritářský (authoritarian):** typické je přísné prosazování poslušnosti a nižší míra verbální komunikace. Na jedné straně se ve vztahu k dítěti projevuje ochranářstvím, na straně druhé rodiče neváhají při vzniku konfliktu uplatňovat tresty
2. **Opřený o autoritu (authoritative):** vysoká míra komunikace, neustálé vysvětlování jednání a racionalita při řešení problémů. Rodiče se snaží dětem být vzorem a oporou. Chtějí, aby dítě požadavkům dobře rozumělo a vědělo, čemu slouží a proč platí
3. **Volný/pasivní (permissive):** projevuje se maximální volnost, požadavky a omezování jsou minimální, trestání je eliminováno. Rodiče nejsou aktivním ovlivňovatelem utvářejícím budoucí jednání dítěte. Předpokládají, že dítě nakonec přijde k rozumu, a samo musí vědět, co chce

Třetí přístup není jednoznačně koherentní, rozlišit je třeba volnost ve smyslu **shovívavosti a vysoké míry pochopení** a defacto **rezignovanost až zanedbávání (výchovná pasivita)** – tomuto rozlišení se věnovali zejména následovníci Baumrindové (Steinberg).

Výchovné styly – aplikace v ČR

- I v ČR se ujali výchovných stylů zejména psychologové, používající tento koncept a s ním spjaté měřicí nástroje spíše „diagnosticky“, tj. pro individuální posouzení, jak to funguje v rodině, jak styl výchovy souvisí s dalšími charakteristikami rodiny a k jakým důsledkům to vede ve vývoji dítěte (osobnostní vývoj, emocionalita, psychologická odolnost) – zejména profesor Jan Čáp se svými kolegy, později třeba Ilona Gillernová
- Blízko k tomu diagnostickému využití mají i aplikace v pedagogických vědách
- Postupně se objevují i aplikace VS v sociologii (sociální mobilita) či kriminologii [např. Šafr a kol. 2012, Podaná & Eva Krulichová 2018]

Výchovné styly a demografie

- Přes svůj psychologický původ může být užitečné styly výchovy v rodině využít ve výzkumné praxi dalších věd, včetně demografie
- Na to ukazují i stati v časopisech jako např. *Demography, Journal of Marriage and the Family*
- Podle výsledků těchto studií mají VS v rodině vliv například na:
 - Školní úspěšnost
 - Well being
 - Delikvenci
 - Rodinné chování (kupříkladu rodičovství ve velmi nízkém věku)
- Psychologický koncept výchovných stylů je tedy možné zapracovat do demografických analýz, rozšířit jej, nebo naopak zúžit, a samozřejmě - je potřeba vytvořit pro toto využití vhodné (a úsporné) měřicí nástroje

Výchovné styly v rodině

Operacionalizace a
empirické uplatnění

Operacionalizace - Výchovné styly rodičů (*baterie VySt-retro*)

- Výchovné styly operacionalizovány pomocí sady výroků vztahujících se k retrospektivnímu ohodnocení situace v rodině, když respondent dospíval
- Baterie otázek *VySt-retro* sleduje 2 dimenze výchovy (kontrola × emocionální sepjetí) a konstruuje z nich 3 výchovné styly (viz dále)
- Každá dimenze byla pokryta několika položkami – výroky hodnotícími situaci/přístupy rodičů
- Poprvé použito ve výzkumu *Distinkce a hodnoty 2008* (verze 1) - dyadická data: potomek 30-35 let & jeho rodič – retrospektivní výpověď o dětství
- Retrospektivní verze později také ve zkrácené podobě v dalších výzkumech (verze2) CESDA-R 2017
- prospektivní verze (adaptovaná z *VySt-retro1*) – měření situace dětí v současnosti pro zhodnocení aktuálních a potenciálních budoucích efektů (Rodiče a výchova 2010, Panel ZŠ, CHPS, Volný čas dětí 2021)

Výchozí operacionalizace Stylu (zde verze pro Potomka):

1. Opřeny o autoritu, 2. Autoritářský (pevná ruka), 3. Volný/pasivní

Když si vzpomenete na své dětství, jak moc se na Vaši rodinu hodí následující charakteristiky?

- a) **Rodiče dbali na to, abych měl/a dobrý prospěch ve škole.**
- b) **O rozhodnutích rodičů se nediskutovalo, muselo se poslouchat**
- c) **Když po mně rodiče něco chtěli, vysvětlili mi proč**
- d) **Rodiče si se mnou hodně povídali**
- e) **Rodiče na mě kladli velké nároky**
- f) **Rodičům bylo jedno, co dělám**
- g) **Rodiče si našli čas na hru a vymýšlení nových zajímavých věcí**
- h) **Rodiče se mi snažili porozumět**
- i) **Rodiče používali při mé výchově fyzické tresty.***
- j) **Rodiče velmi dbali na dodržování pořádku**
- k) **Rodiče mě podporovali za každé situace**
- l) **Rodiče chtěli vědět, jak, kde a s kým trávím svůj volný čas (R)**
- m) **Rodiče mě nechávali plánovat si věci podle svého ***
- n) **Často jsem musel/a pomáhat v domácnosti**

1. Určitě ano 2. Spíše ano 3. Spíše ne 4. Určitě ne 9. Neví

Když si vzpomenete na své dětství, jak moc se na Vaši rodinu hodí následující charakteristiky?

TAZ: PŘEDLOŽTE KARTU

verze 1, *Distinkce a hodnoty 2008*

TAZ: Pokud byl přístup obou rodičů rozdílný, uveďte ten, který převažoval.

	Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne	Neví
a) Rodiče dbali na to, abych měl/a dobrý prospěch ve škole.	1	2	3	4	98
b) O rozhodnutích rodičů se nediskutovalo, muselo se poslouchat	1	2	3	4	98
c) Když po mně rodiče něco chtěli, vysvětlili mi proč	1	2	3	4	98
d) Rodiče si se mnou hodně povídali	1	2	3	4	98
e) Rodiče na mě kladli velké nároky	1	2	3	4	98
f) Rodičům bylo jedno, co dělám	1	2	3	4	98
g) Rodiče si našli čas na hru a vymýšlení nových zajímavých věcí	1	2	3	4	98
h) Rodiče se mi snažili porozumět	1	2	3	4	98
i) Rodiče používali při mé výchově fyzické tresty.	1	2	3	4	98
j) Rodiče velmi dbali na dodržování pořádku	1	2	3	4	98
k) Rodiče mě podporovali za každé situace	1	2	3	4	98
l) Rodiče chtěli vědět, jak, kde a s kým trávím svůj volný čas	1	2	3	4	98
m) Rodiče mě nechávali plánovat si věci podle svého	1	2	3	4	98
n) Často jsem musel/a pomáhat v domácnosti	1	2	3	4	98

Výchovné styly (verze 1) - výpověď potomka (30-35 let)

popisné statistiky

(validní N, min/max, průměr směrodatná odchylka)

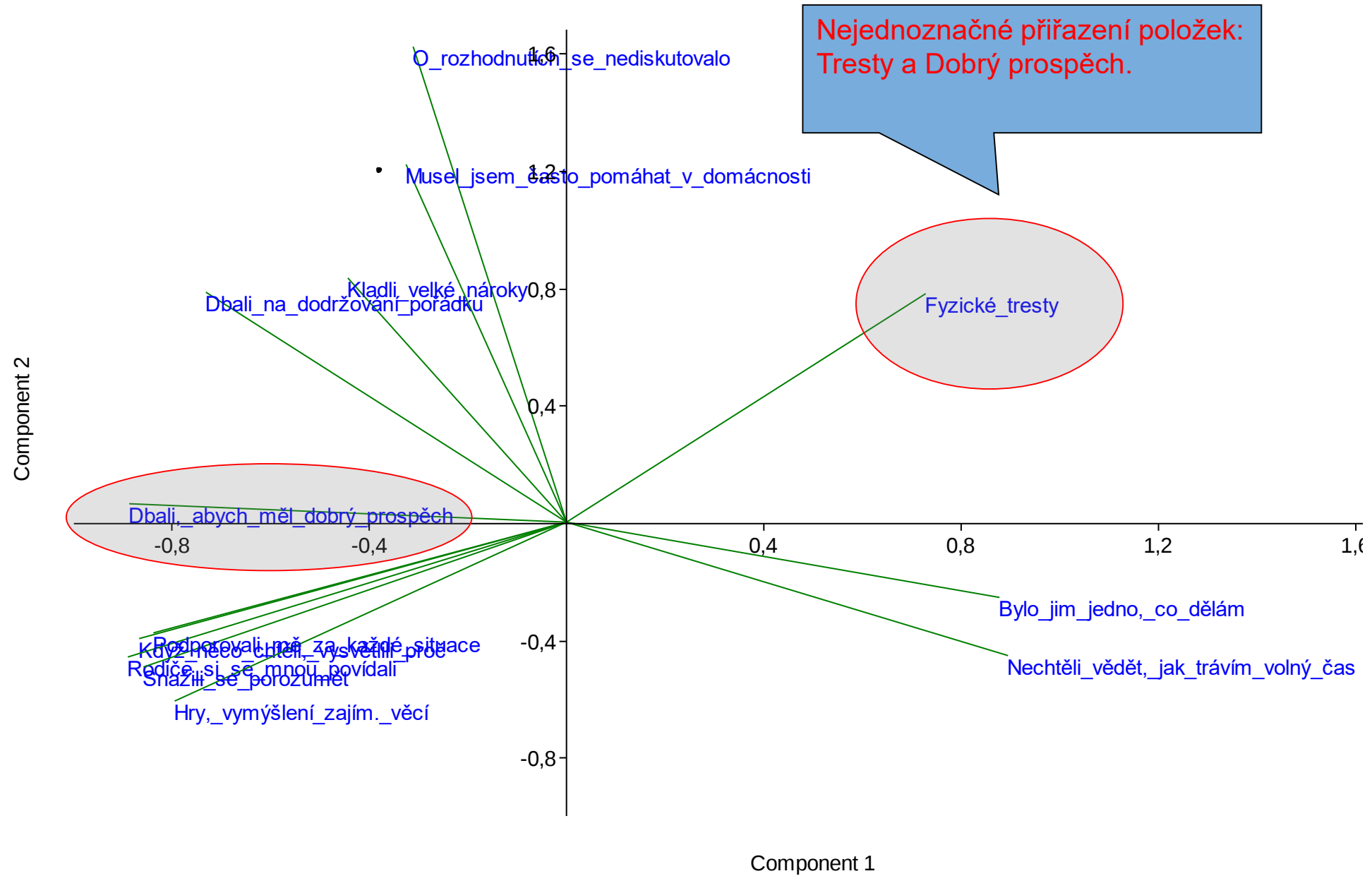
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Ra_prospech Rodiče dbali, abych měl dobrý prospěch	1011	1	4	3,38	,689
Rb_nediskut O rozhodnutích rodičů se nediskutovalo	1007	1	4	3,22	,669
Rj_poradek Rodiče velmi dbali na dodržování pořádku	1017	1	4	3,17	,631
Rk_podporovali Rodiče mě podporovali za každé situace	992	1	4	3,10	,684
Rc_vysvetlili Když po mně rodiče něco chtěli, vysvětlili mi proč	1007	1	4	3,09	,719
Rh_porozumet Rodiče se mi snažili porozumět	999	1	4	3,09	,642
Rn_pomahat Často jsem musel pomáhat v domácnosti	1015	1	4	3,04	,778
Rd_povidali Rodiče si se mnou hodně povídali	1012	1	4	2,97	,762
Rm_nechaliPlan Rodiče mě nechávali plánovat si věci podle svého	1004	1	4	2,66	,656
Rg_hry Rodiče si našli čas na hru, vymýšlení zajím. věcí	998	1	4	2,57	,784
Re_naroky Rodiče na mě kladli velké nároky	1003	1	4	2,47	,748
Ri_tresty Rodiče používali fyzické tresty	1017	1	4	2,08	,871
Rlx_sKymVc Rodiče (ne)chtěli vědět, jak trávím svůj volný čas	1018	1	4	1,66	,678
Rf_jednoCo Rodičům bylo jedno, co dělám	1016	1	4	1,58	,767
Valid N (listwise)	925				

Nejvíce respondentů neodpovědělo →

**Rozumí otázce?
Není stigmatizující?
Je vůbec relevantní?
...?**

Navšechny otázky v baterii odpovědělo **76 %** (N listwise 925; z N celkové 1221)

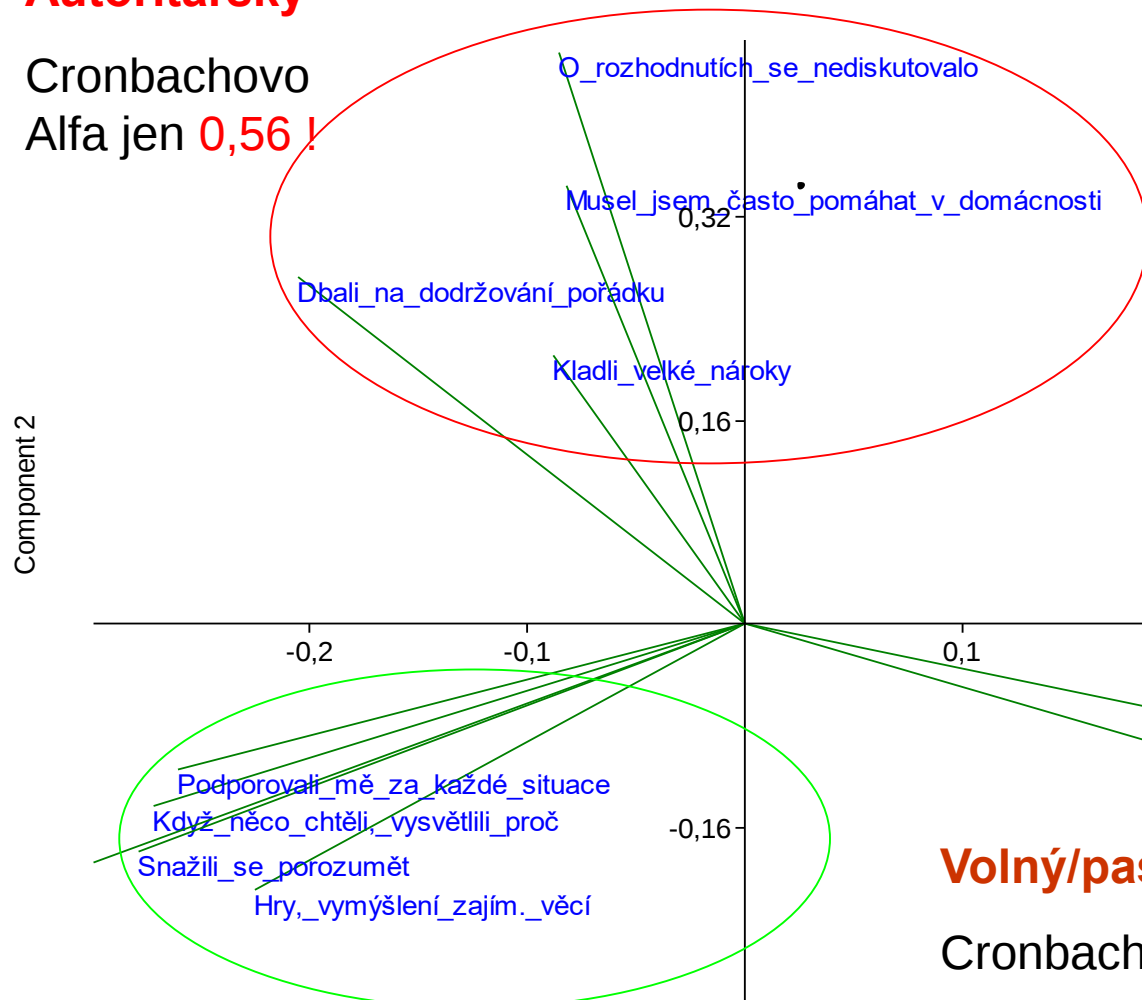
Výchovné styly (verze 1) - výpověď potomka (30-35 let): ověření dimenzí dle teorie v PCA , všech 13 původních položek

Výchovné styly (verze 1) - výpověď potomka (30-35 let): ověření dimenzí PCA, **odladěné řešení pro 11 položek** [Šafr a kol. 2012]

Autoritářský

Cronbachovo
Alfa jen **0,56 !**

Poučení z chyb:

- Styl opřený o autoritu je zbytečně předimenzovaný (4 položky, vysoké CA)

- Styl Autoritářský není příliš koherentní, Fyzické tresty do něj nepatří

- Styl Volný/permisivní je poddimenzován (jen 2 položky, později přidána 1 s otočenou škálou)

- Ptáme-li se na něco jen těžce uchopitelného a sociálně nedesirabilního (jako zde „nevýchova“ ve Volném stylu) → předem uvažujeme více položek; věnujeme zvýšenou pozornost operacionalizaci

Volný/pasivní

Cronbachovo Alfa jen **0,59 !**

Opřený o autoritu

Cronbachovo Alfa 0,84

Component 1

Výchovné styly a jejich působení

Analýza zkrácené verze *VychStyl-retro2*

Retrospektivní dotazování na podmínky socializace v dětství

Výzkum CSDA-R 2017 populace 18+ (CVVM)

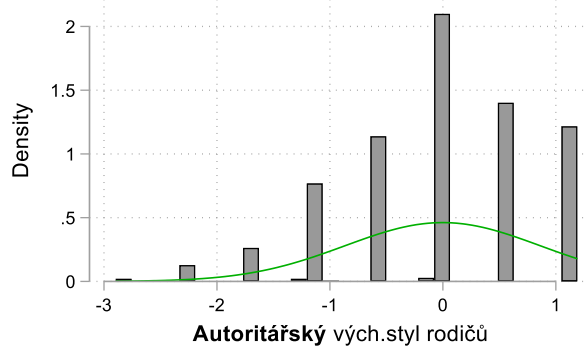
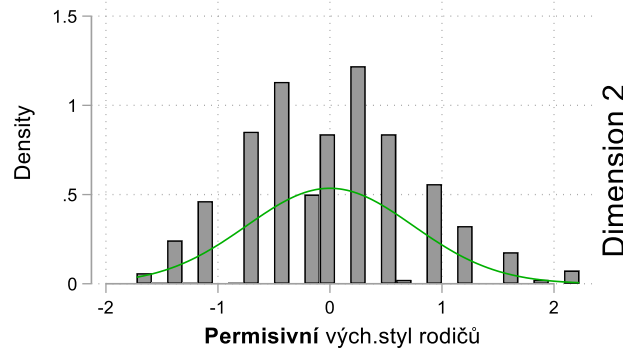
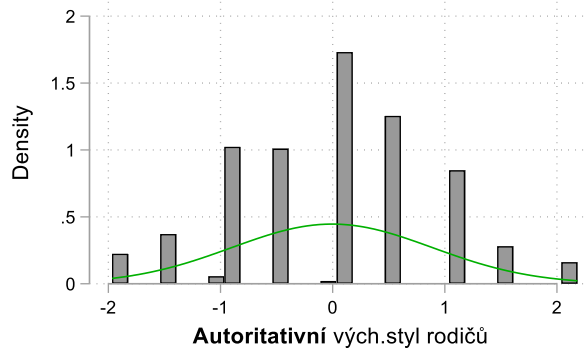
- Retrospektivní hodnocení socializace v dětství v rodině původu
 - většina následujících výsledků je pro populaci 18-59 let
- Zkrácená verze (7 výroků) baterie *VySt-retro2*

JS.4 „Když si vzpomenete na své dětství, jak Vás rodiče vychovávali? Pokud byl přístup obou rodičů rozdílný, vyberte ten, který převažoval. Pokud jste nevyrostl s rodiči, tak se jedná o toho, kdo Vás vychovával.

VELMI ČASTO	ČASTO	OBČAS	ZŘÍDKA	NIKDY	NEVÍ	
1	2	3	4	5	9	
a) Většinou nechávali na Vás, co si budete dělat ve volném čase.						1 2 3 4 5 9
b) Často přicházeli se zajímavými nápady na trávení volného času.						1 2 3 4 5 9
c) Často zjišťovali, jak a s kým trávíte volný čas.						1 2 3 4 5 9
d) Co řekli, to platilo, muselo se poslouchat.						1 2 3 4 5 9
e) Dbali na Váš dobrý prospěch ve škole.						1 2 3 4 5 9
f) Často si s Vámi povídali o Vašich zájmech a zálibách.						1 2 3 4 5 9
g) Kladli velký důraz na dodržování pořádku."						1 2 3 4 5 9

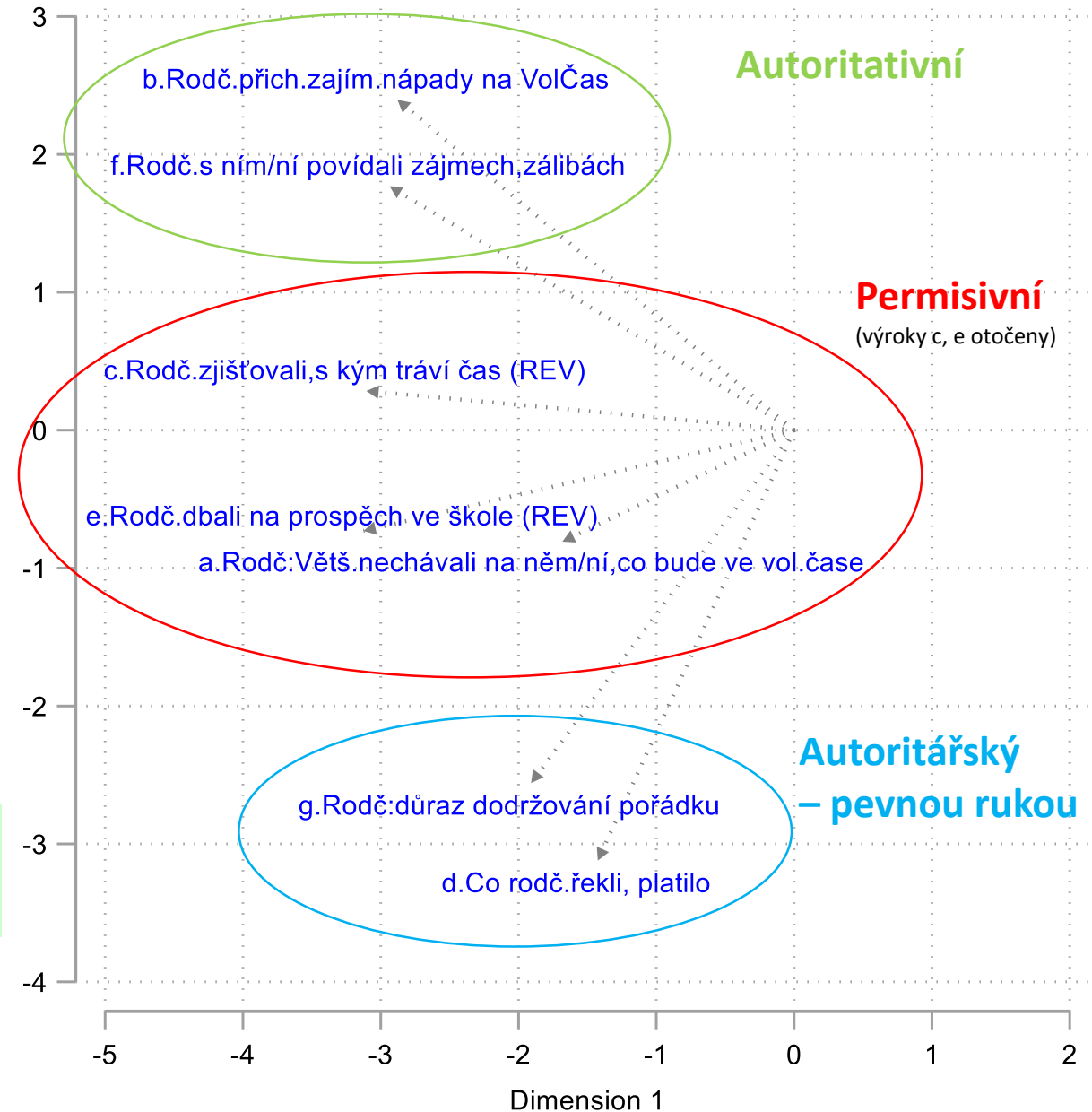
Výchovné styly (škály)

- **Autoritativní** (2x CA 0.74)
- **Permisivní** (3x CA 0.60; pro 2x 0.68)
- **Autoritářský–pevnou rukou** (2x CA 0.66)

	vsPermisivni	vsAutoritou
vsPermisivni	1.000	
vsAutoritou	-0.580	1.000
vsPevnRukou	-0.439	0.221

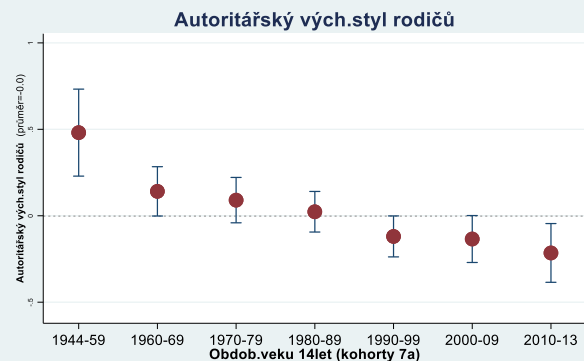
Výchovné styly - retrosp. u dospělých, věk 18-59let, (biplot)

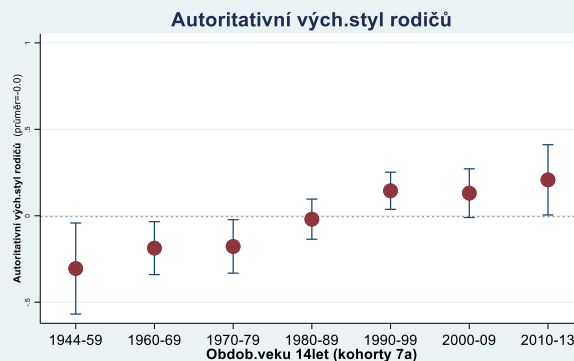
CSDA-R 2017; n=734

Souvislosti (podmíněnost) výchovných stylů

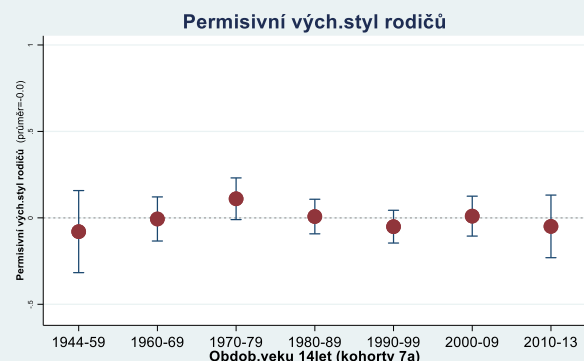
Období dětství (kohorty)

95% confidence intervals
 $\text{Eta}^2 = 0.03$ (p 0.000) $n_{\text{obs}}=997$ (0% missing from $n=1001$) min=-2.896899700164795 max=1.190869212150574

95% confidence intervals
 $\text{Eta}^2 = 0.03$ (p 0.000) $n_{\text{obs}}=997$ (0% missing from $n=1001$) min=-1.967432856559753 max=2.1824049949646

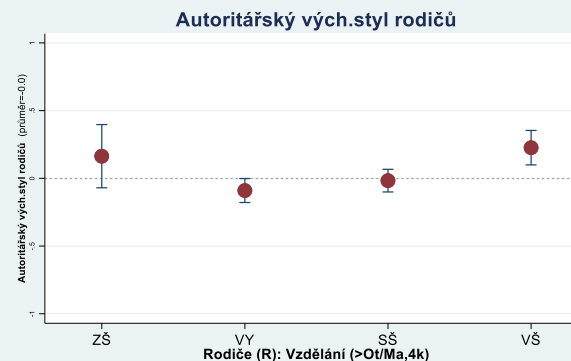

95% confidence intervals
 $\text{Eta}^2 = 0.01$ (p 0.515) $n_{\text{obs}}=999$ (0% missing from $n=1001$) min=-1.725914835929871 max=2.226013422012329

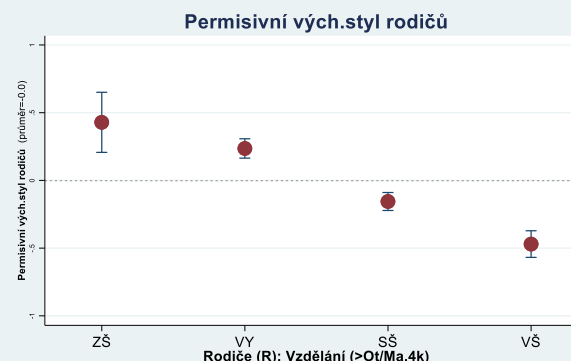
	vek
vsAutoritou	-0.169
vsPermsivni	0.025
vsPevnRukou	0.168

CSDA-R 2017 (populace 18+)

Vzdělání rodičů

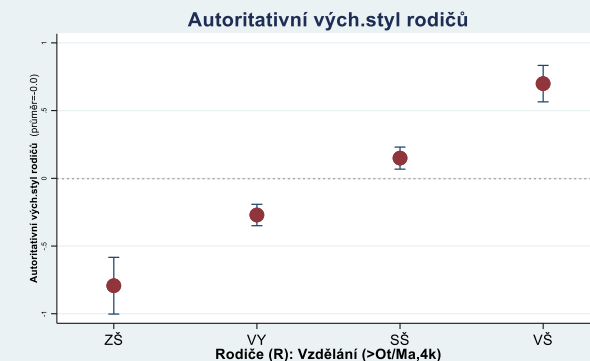

95% confidence intervals
 $\text{Eta}^2 = 0.02$ (p 0.001) $n_{\text{obs}}=987$ (1% missing from $n=1001$) min=-2.896899700164795 max=1.190869212150574

95% confidence intervals
 $\text{Eta}^2 = 0.14$ (p 0.000) $n_{\text{obs}}=989$ (1% missing from $n=1001$) min=-1.725914835929871 max=2.226013422012329

CSDA-R 2017 (populace 18+)

95% confidence intervals
 $\text{Eta}^2 = 0.18$ (p 0.000) $n_{\text{obs}}=987$ (1% missing from $n=1001$) min=-1.967432856559753 max=2.1824049949646

	vzd7Rod
vsAutoritou	0.427
vsPermsivni	-0.369
vsPevnRukou	0.099

Dopady výchovných stylů rodičů (1): rodinné chování, osobnost

Rodinný stav a žije bez partnera

	(1) Rozvede~a		(2) bezPartn	
main				
Vek	1.093***	(0.000)	1.074***	(0.000)
Pohlavi: zena	1.955**	(0.007)	1.262	(0.155)
SŠ <i>Vzdělání rodičů</i>	1.351	(0.291)	1.027	(0.890)
VŠ	1.486	(0.388)	1.467	(0.165)
SŠ <i>Vzdělání dotázaného</i>	0.547*	(0.039)	1.546*	(0.024)
VŠ	0.539	(0.123)	1.483	(0.119)
Permisivní vých.styl	1.226	(0.354)	0.906	(0.517)
Autoritativní vých.styl	0.710	(0.051)	0.996	(0.974)
Autoritářský vých.styl	1.093	(0.584)	0.920	(0.436)
Pseudo R-squared	0.164		0.110	
ll	-236.227		-447.288	
Observations	746		748	

Kontrola nad životem (Locus of Control)

	(1) LocContr	
Vek	0.001	(0.811)
Pohlavi: zena	-0.659***	(0.000)
SŠ <i>Vzdělání rodičů</i>	0.576***	(0.000)
VŠ	0.420	(0.059)
SŠ <i>Vzdělání dotázaného</i>	0.226	(0.149)
VŠ	0.719***	(0.001)
Permisivní vých.styl	-0.139	(0.260)
Autoritativní vých.styl	0.210*	(0.031)
Autoritářský vých.styl	0.139	(0.113)
Constant	6.803***	(0.000)
R-squared	0.130	
Adjusted R-squared	0.119	
ll	-1.5e+03	
Observations	737	
p-values in parentheses		
* p<0.05, ** p<0.01, *** p<0.001		

Dopady výchovných stylů rodičů (2): vzdělání

- **Studijní průměr na konci ZŠ – známky (ols)**

	(1) ZnamkyZS		(2) ZnamkyZS	
Vek	-0.000	(0.934)	0.000	(0.964)
Pohlaví: žena	-0.493***	(0.000)	-0.469***	(0.000)
SŠ <i>Vzdělání rodičů</i>	-0.706***	(0.000)	-0.650***	(0.000)
VŠ	-1.058***	(0.000)	-0.920***	(0.000)
Permisivní vých.styl	0.430***	(0.000)	0.421***	(0.000)
Autoritativní vých.styl	-0.213**	(0.002)	-0.086	(0.243)
Autoritářský vých.styl	-0.029	(0.640)	-0.008	(0.896)
Kulturní akce s rodiči v dětství			-0.219***	(0.000)
Constant	4.456***	(0.000)	4.920***	(0.000)
R-squared	0.282		0.297	
Adjusted R-squared	0.275		0.290	
AIC	2457.989		2428.303	
BIC	2494.907		2469.775	
ll	-1.2e+03		-1.2e+03	
Observations	746		741	
p-values in parentheses				
* p<0.05, ** p<0.01, *** p<0.001				

V modelech pro výsledky ve vzdělávání kromě standardních sociodemografických indikátorů + vzdělání rodičů kontrolován také vliv kulturního kapitálu v rodině původu (chození s rodiči na kulturní akce).

Dopady výchovných stylů rodičů (3): vzdělání

- **Dosažený stupeň vzdělání (ologit)**

	(1) M1a		(2) vzd3	
Vzdelani 3k				
Vek	1.028***	(0.000)	1.027***	(0.000)
Pohlavi: zena	1.549**	(0.003)	1.508**	(0.006)
SŠ <i>Vzdělání rodičů</i>	3.210***	(0.000)	3.151***	(0.000)
VŠ	6.756***	(0.000)	6.221***	(0.000)
Permisivní vých.styl	0.713*	(0.017)	0.716*	(0.020)
Autoritativní vých.styl	1.346**	(0.006)	1.240	(0.070)
Autoritářský vých.styl	1.091	(0.390)	1.074	(0.480)
Kulturní akce s rodiči v dětství			1.139	(0.146)
/				
cut1	7.824***	(0.000)	9.687***	(0.000)
cut2	55.467***	(0.000)	69.084***	(0.000)
Pseudo R-squared	0.120		0.121	
ll	-667.168		-662.411	
Observations	748		743	
Exponentiated coefficients; p-values in parentheses				
* p<0.05, ** p<0.01, *** p<0.001				

V modelech pro výsledky ve vzdělávání a SES kromě standardních sociodemografických indikátorů + vzdělání rodičů kontrolován také vliv kulturního kapitálu v rodině původu (chození s rodiči na kulturní akce).

Dopady výchovných stylů rodičů (4): SES

- Socioekonomický status – ISEI (ols)

ISEI – 1. zaměstnání

ISEI – v současnosti

	(1)		(2)		(3)		(4)	
	ISEI-1job		ISEI-1job		ISEI-souc		ISEI-souc	
Vek	0.116	(0.075)	0.105	(0.108)	0.040	(0.527)	0.027	(0.675)
Pohlavi: zena	2.254	(0.078)	1.905	(0.137)	2.384	(0.066)	2.087	(0.109)
SŠ <i>Vzdělání rodičů</i>	7.667***	(0.000)	7.185***	(0.000)	9.412***	(0.000)	9.083***	(0.000)
VŠ	16.955***	(0.000)	16.305***	(0.000)	17.945***	(0.000)	16.746***	(0.000)
Permisivní vých.styl	-3.686**	(0.002)	-3.791**	(0.001)	-3.241**	(0.007)	-3.252**	(0.007)
Autoritativní vých.styl	0.852	(0.357)	0.022	(0.983)	1.259	(0.186)	0.217	(0.838)
Autoritářský vých.styl	1.100	(0.198)	0.892	(0.300)	0.296	(0.728)	0.128	(0.881)
Kulturní akce s rodiči v dětví			1.348	(0.090)			1.627*	(0.046)
Constant	25.969***	(0.000)	23.689***	(0.000)	30.347***	(0.000)	27.341***	(0.000)
R-squared	0.235		0.243		0.215		0.219	
Adjusted R-squared	0.225		0.232		0.206		0.209	
BIC	4512.701		4489.936		5472.965		5441.689	
ll	-2.2e+03		-2.2e+03		-2.7e+03		-2.7e+03	
Observations	544		541		645		641	

p-values in parentheses
 * p<0.05, ** p<0.01, *** p<0.001

Shrnutí výsledků

Analýza zkrácené baterie *VySt-retro2* zjišťující výchovné styly v rodině původu ukazuje na její reliabilitu a validitu a tedy i na možnost využití v dalších empirických výzkumech.

- lze zkonstruovat teorii očekávané výchovné styly jako homogenní shluky
- tyto latentní konstrukty pak v analýzách dopadů na různé životní výsledky přispívají k jejich statisticky významnému vysvětlení (byť věcně spíše slabému, pokud kontrolujeme vliv běžně používaných sociodemografických charakteristik a u vzdělávání/sociální mobility i kulturního kapitálu rodiny původu)
- v souladu s teoretickými předpoklady **autoritativní** VS rodičů slabě podporuje pocit vlastní kontroly nad životem v dospělosti a snižuje pravděpodobnost, že jedinec projde rozvodem (obojí je ale při zahrnutí vzdělání rodičů nesig.). Působí pozitivně pokud jde o *výsledky ve vzdělání*, kde se silněji a konzistentněji projevuje také **permisivní** VS, který souvisí s horším studijním průměrem i s nižším dosaženým vzděláním a vede také k nižšímu dosaženému socioekonomickému statusu v dospělosti
- ač s kulturním kapitálem rodiny KK (chození s rodiči na kulturní akce v dětství) oba tyto VS silně korelují, tak při kontrole vlivu KK oslabuje významně pouze vliv autoritativního stylu v případě výsledků ve vzdělávání, což odpovídá teoretickému očekávání o úzkém vztahu mezi vzděláním rodičů, kulturním kapitálem rodiny a výchovou opřenou o autoritu
- Výchovný styl „pevné ruky“ (autoritářský) ve většině případů nevychází jako silný prediktor; doporučením je proto v dalších aplikacích posílit tuto sféru o další položku (položky) zaměřenou především na omezenou (odosobnělou) a pouze jednostranou komunikaci rodič→dítě bez vzájemné pozitivní afektivní interakce, případně na kontrolu ve smyslu trestání/zákazů.

Doporučení: na co dát pozor při výzkumu výchovných stylů

Konceptuálně:

- Nezaměňovat výchovné styly s *kulturním kapitálem rodiny* (KK)
- anebo s *angažovaností rodičů ve vzdělávání dítěte* (Parental Involvement in Education, PIE)
- Výchovné styly jsou obecným bazálním přístupem k výchově (byť významně asociovaným s KK i PIE), který ale zahrnuje vzájemnou vazbu mezi rodiči a dítětem
- Proto analytické odlišení jejich efektů (VS – KK – PIE) je nezbytné, i když bezesporu obtížné
- Existuje diskrepance mezi jednodimenzionálním pojetím (Lareau): společný rozvoj – růst přirozenou cestou (tj. aktivní – pasivní rodičovství) a původním dvojdimenzionálním přístupem (Baumrind), který vychází ze dvou os kontrola × emocionální sepnutí
- Pro mnoho aplikací, v demografii zejména, jednodimenzionální pojetí není analyticky příliš produktivní.

Příklady prospektivní verze zjišťování výchovných stylů – výpovědi dítěte

České panelové šetření domácností (CHPS)

- děti 10-17 let

O.12 Do jaké míry souhlasíš nebo nesouhlasíš s následujícími výroky o svých rodičích?

(zakřížkuj v každém řádku jednu odpověď):

	rozhodně souhlasím	spíše souhlasím	ani souhlas, ani nesouhlas	spíše nesouhlasím	rozhodně nesouhlasím
parsch Rodiče dbají na to, abych měl(a) dobrý prospěch ve škole.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
partime Rodiče chtějí vědět, jak, kde a s kým trávím svůj volný čas.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
pardis O rozhodnutí rodičů se nediskutuje, musí se poslouchat.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
parord Rodiče velmi dbají na dodržování pořádku.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
pardem Rodiče toho po mně hodně chtějí.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
parplay Rodiče si umí najít čas na hraní se mnou a vymýšlení nových zajímavých věcí.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
parexp Když po mně rodiče něco chtějí, vysvětlí mi proč.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
parinter Rodiče se vždy zajímají o to, jak si vedu ve škole.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
pareven Rodiče chodí alespoň párkrát ročně do školy na třídní schůzky/konzultace.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Panel ZŠ (Pha+SČK), vlna 4

- žáci 6. tříd (11-12 let)

Rodina - doma

Q36. A jak to máš doma, když máš volný čas a nemusíš do školy? Co podle tebe víc platí?

1	2	3	4	5
Rodiče neřeší, co dělám ve svém volném čase, můžu si dělat, co chci.				Rodiče přichází s nápady a zařizují, co budu dělat ve volném čase.

Q37. Jak často doma děláte tyto věci?

- Rodiče kontrolují, jestli mám udělané domácí úkoly.
- Probíráte s rodiči zážitky ze školy a vztahy se spolužáky.
- S rodiči večeříme všichni společně u jednoho stolu.
- Jsem s otcem (nebo opatrovníkem) – hrajeme si/ povídáme si/ něco spolu děláme.
- Navštěvují nás příbuzní (co s námi nebydlí) nebo kamarádi a známí rodičů.

- Každý den nebo téměř každý den
 - Jednou nebo dvakrát za týden
 - Jednou nebo dvakrát za měsíc
 - Nikdy nebo téměř nikdy
- (V položce d) navíc možnost „Nikdy – otec ani opatrovník s námi nežije, nebo se s ním nestýkáme.“)

Q41. Jak moc doma platí?

- Když mi rodiče něco zakážou, vysvětlí mi, proč to nesmím dělat.
- Určitě ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Určitě ne

Dostupnost datových zdrojů obsahujících výchovné styly

- retrospektivní verze: Distinkce a hodnoty 2008, CESDA-R 2017
- prospektivní verze: Rodiče a výchova 2010, Panel ZŠ, České panelové šetření domácností (CHPS)
- Tyto datové soubory jsou výzkumníkům k dispozici v Českém sociálněvědním datovém archivu www.archiv.soc.cas.cz
 - Pro přístup k výzkumným datům je potřeba provést online registraci

Děkujeme za pozornost.

Dotazy možno posílat i na emaily:

martin.vavra@soc.cas.cz

jiri.safr@soc.cas.cz

magdalena.gorcikova@soc.cas.cz

Prezentace vznikla s podporou v rámci projektů

- CSDA (reg. č. projektu LM2018135, MŠMT ČR),
- Kulturní zdroje rodiny: vliv na gramotnost, akumulaci kulturního kapitálu dítěte a na výsledky ve vzdělávání (GAČR 20-12023S)